С какъв семеен модел съм израснал/а?

СЕМЕЙНИТЕ ВЯРВАНИЯ, КОИТО НОСИМ СЪС СЕБЕ СИ
И ИЗБОРИТЕ, КОИТО МОЖЕМ ДА НАПРАВИМ ДНЕС.

ПРАКТИКА ЗА СЕБЕПОЗНАНИЕ

Преди да започнеш

Всеки от нас израства сред изречени и неизречени семейни правила. Те влияят на начина, по който разбираме успеха, парите, любовта, сигурността, ролите и собствената си стойност. Някои ни подкрепят; други могат да ни ограничават.

Този въпросник е покана да разгледаш наученото у дома – без обвинения и без „правилни“ или „грешни“ отговори. Целта е да разпознаеш кои модели искаш да запазиш и кои да преосмислиш.

Как да работиш с него

Отдели си спокойно време. За всяко твърдение отбележи доколко описва семейството, в което си израснал. Ако не знаеш или не помниш, можеш да пропуснеш. След всеки раздел отговори на въпросите за размисъл.

Скала: 1 – категорично не | 2 – по-скоро не | 3 – понякога/ не мога да преценя | 4 – по-скоро да | 5 – категорично да

Това не е диагностичен тест и няма общ резултат. Високите и ниските оценки не означават „добро“ или „лошо“ семейство. Обърни внимание на повтарящите се послания и на собствените си реакции.

01. Семейство и представи за живота

Какво означаваше да имаш добро семейство в дома, в който израснах?

В моето семейство се смяташе, че най-важното в живота е да имаш сигурност. ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

Доброто семейство означаваше да останеш заедно, независимо от трудностите. ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

Личните желания трябваше да отстъпват пред нуждите на семейството. ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

Държеше се много на това какво ще кажат другите хора. ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

Човек трябваше да се справя сам с проблемите си. ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

Имаше ясни представи как трябва да изглежда един „правилен“ живот. ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

Промените и различният начин на живот се приемаха с недоверие. ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

Щастието се свързваше повече със задълженията, отколкото с личното удовлетворение. ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

Имаше пространство за индивидуалност и различни гледни точки. ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

Чувствах, че мога да избера различен път от този на родителите си. ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

ЗА РАЗМИСЪЛ

- **Как изглеждаше идеалният живот според моето семейство?**
- **Кое беше по-важно – щастието или сигурността?**
- **Кое семейно разбиране за живота продължавам да следвам?**

02. Успех, амбиция и реализация

Какво означаваше да бъдеш успешен?

Успехът се измерваше основно с професионалните постижения.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Високите доходи бяха символ на успех.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Важно беше да имаш престижна професия.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Човек трябваше да работи много, за да постигне нещо.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Почивката често се възприемаше като мързел.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Грешките и неуспехите се приемаха трудно.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Постиженията се забелязваха повече от усилията.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Често се сравнявахме с други семейства или хора.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Имаше очакване да оправдая семейни амбиции.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Успехът се свързваше и с личното удовлетворение и спокойствието.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

ЗА РАЗМИСЪЛ

- **Чий образ за успех следвам днес?**
- **Кога се чувствам достатъчно успешен?**
- **Как бих дефинирал успеха без семейните очаквания?**

03. Пари и материална сигурност

Какво място заемаха парите в моето семейство?

Парите често предизвикваха напрежение. ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

Парите се печелят трудно и трябва да се пазят. ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

Разговорите за пари бяха табу. ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

Финансовата сигурност беше по-важна от мечтите. ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

Богатите хора се възприемаха с недоверие. ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

Харченето за удоволствия се смяташе за неразумно. ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

Човек трябва да работи усилено, за да заслужи парите си. ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

Финансовите решения се вземаха съвместно и открито. ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

Единият родител контролираше семейните пари. ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

Парите се възприемаха като свобода и възможности. ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

Финансовият риск се смяташе за опасен. ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

Финансовите ми желания и амбиции бяха подкрепяни. ☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

ЗА РАЗМИСЪЛ

- **Какво чувах най-често за парите?**
- **Как реагирам, когато харча за себе си или поемам финансов риск?**
- **Кое финансово убеждение вече не ми служи?**

04. Жената, мъжът и ролите в семейството

Какво научих за ролята на жената и мъжа?

Мъжът трябваше да бъде основният финансов източник.	□1 □2 □3 □4 □5
Жената трябваше да се грижи основно за дома и децата.	□1 □2 □3 □4 □5
От жената се очакваше да бъде търпелива и да прави компромиси.	□1 □2 □3 □4 □5
От мъжа се очакваше да е силен и да не показва слабост.	□1 □2 □3 □4 □5
Важните решения се вземаха предимно от мъжа.	□1 □2 □3 □4 □5
Жената трябваше да поставя чуждите нужди пред своите.	□1 □2 □3 □4 □5
Беше приемливо жената да има професионални амбиции.	□1 □2 □3 □4 □5
Беше приемливо мъжът да се грижи за децата и дома.	□1 □2 □3 □4 □5
Родителите споделяха отговорностите.	□1 □2 □3 □4 □5
Имаше равнопоставеност между партньорите.	□1 □2 □3 □4 □5
Любовта се доказваше чрез грижа, труд и жертви.	□1 □2 □3 □4 □5
Добрият партньор трябваше да се поставя на второ място.	□1 □2 □3 □4 □5

ЗА РАЗМИСЪЛ

- **Какво означаваше да бъдеш добра жена/добър мъж?**
- **Кои роли възпроизвеждам днес?**
- **Кои роли бих искал да пренапиша?**

05. Любов, партньорство и близост

Как изглеждаха отношенията у дома?

Любовта се показваше повече чрез действия, отколкото чрез думи.	□1 □2 □3 □4 □5
Родителите ми изразяваха свободно нежност.	□1 □2 □3 □4 □5
Конфликтите се обсъждаха открито.	□1 □2 □3 □4 □5
Често се премълчаваше, за да се избегне конфликт.	□1 □2 □3 □4 □5
Компромисите се очакваха на всяка цена.	□1 □2 □3 □4 □5
Ревността се възприемаше като доказателство за любов.	□1 □2 □3 □4 □5
Доверието беше основа на отношенията.	□1 □2 □3 □4 □5
Единият партньор се съобразяваше повече с другия.	□1 □2 □3 □4 □5
Близостта се свързваше със сигурност, а не със страх.	□1 □2 □3 □4 □5
Раздялата се възприемаше като провал.	□1 □2 □3 □4 □5
Личните граници се уважаваха.	□1 □2 □3 □4 □5
Беше нормално да показваш уязвимост.	□1 □2 □3 □4 □5

ЗА РАЗМИСЪЛ

- **Какво научих за любовта от родителите си?**
- **Какво приемам за нормално в партньорството си?**
- **Каква близост искам да създавам?**

06. Сигурност, риск и промяна

По-сигурно ли беше да останеш в познатото?

Предпочиташе се сигурното пред възможността за повече.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Промените се посрещаха със страх.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Рискът се възприемаше като безотговорност.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Човек трябваше да има план за всичко.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Стабилната работа беше по-важна от удовлетворението.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Новите възможности се приемаха с любопитство.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Неуспехът беше възможност за учене.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
В семейството имаше хора, които смело променяха живота си.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Често чувах: „Не рискувай“.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Получавах подкрепа да опитвам различни неща.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

ЗА РАЗМИСЪЛ

- **Кое е по-силно в мен – сигурността или развитието?**
- **Кога страхът от неизвестното ме спира?**
- **Какво бих опитал, ако имах право да сгреша?**

07. Емоции, чувства и лични граници

Какво научих за изразяването на емоциите?

Беше нормално да се говори за чувства.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Плачът се възприемаше като слабост.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Гневът понякога се изразяваше чрез крясъци.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Внимавах какво казвам, за да не разстроя някого.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Не беше прието да казваш „не“ на родителите си.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Чувствах, че трябва да се грижа за емоциите на другите.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Имаше място за несъгласие.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Извинението и признаването на грешка бяха естествени.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Изпитвах вина, когато поставях нуждите си на първо място.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Личното пространство се уважаваше.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

ЗА РАЗМИСЪЛ

- **Кои емоции ми беше позволено да изразявам?**
- **Кога се чувствам виновен, когато отстоявам себе си?**
- **Кои граници ми е трудно да поставям?**

08. Родителство и възпитание

Какво означаваше да бъдеш добър родител?

Добрият родител трябваше да бъде строг.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Децата трябваше да слушат без възражения.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Послушанието беше по-важно от мнението на детето.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Успехът на детето показваше успеха на родителя.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Родителите ми имаха високи очаквания към мен.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Грешките ми се приемаха спокойно.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Често ме сравняваха с други деца.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Любовта и одобрението не зависеха от постиженията ми.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Родителят винаги знаеше кое е най-добро за детето.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Децата имаха право на собствен избор.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Дисциплината се свързваше с разбиране, а не със страх.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
За трудностите в родителството се говореше открито.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

ЗА РАЗМИСЪЛ

- **Кои подходи от детството си прилагам днес?**
- **Кои искам да запазя и кои да не предавам нататък?**
- **Какво означава за мен да бъда достатъчно добър родител?**

09. Самооценка, стойност и признание

От какво зависеше усещането ми, че съм достатъчно добър?

Получавах повече признание при добри резултати.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Стремях се да оправдая очакванията на родителите си.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Беше важно да бъдеш полезен на другите.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Грешките често водеха до критика.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Чувствах, че трябва да заслужа любовта и одобрението.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Често ме сравняваха с други деца.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Можех да се радвам на себе си без външно одобрение.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Беше приемливо да не бъда най-добрият.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Можех да бъда себе си без страх от неодобрение.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5
Насърчаваха увереността и самостоятелността ми.	☐1 ☐2 ☐3 ☐4 ☐5

ЗА РАЗМИСЪЛ

- **Как получавах одобрение?**
- **Какво днес ме кара да се чувствам недостатъчен?**
- **Как бих живял, ако не трябваше да доказвам стойността си?**

10. Традиции, принадлежност и свобода

Колко свобода имах да бъда различен?

Имаше традиции, които не подлежаха на обсъждане.	□1 □2 □3 □4 □5
Очакваше се да следвам определен житейски сценарий.	□1 □2 □3 □4 □5
Изборите ми се оценяваха през семейните ценности.	□1 □2 □3 □4 □5
Беше трудно да имам различно мнение.	□1 □2 □3 □4 □5
Чувствах принадлежност, дори когато мислех различно.	□1 □2 □3 □4 □5
Родителите ми приемаха различните ми ценности.	□1 □2 □3 □4 □5
Имаше натиск да продължа семейни традиции.	□1 □2 □3 □4 □5
Имах свобода да изградя различен живот.	□1 □2 □3 □4 □5
Можех да поставям под въпрос семейните убеждения.	□1 □2 □3 □4 □5
Днес разграничавам своите желания от семейните очаквания.	□1 □2 □3 □4 □5

ЗА РАЗМИСЪЛ

- **Кои традиции искам да запазя?**
- **От кои очаквания искам да се освободя?**
- **Как да бъда себе си, без да губя връзката със семейството?**

КАКВО ОТКРИВАМ ЗА СЕБЕ СИ?

Върни се към отговорите си.
Няма правилен резултат - важно е какво забелязваш.

Кои семейни послания разпознах най-ясно?

Кои от тях ми помагат и до днес?

Кои вярвания ме ограничават?

Какво искам да запазя от семейството си?

Какво искам да направя по свой начин?

МОЯТ СОБСТВЕН МОДЕЛ

Можеш да уважаваш корените си и едновременно с това да избираш различен път.

За мен успехът означава...

В отношенията си искам...

Вярвам, че имам право да...

Едно ново убеждение, което искам да оштам...

Една малка крачка през следващата седмица...

Накрая — няколко думи за теб

Семейството, в което сме израснали, е част от нашата история, но не е задължително да определя всички наши бъдещи избори. Можем да запазим ценностите, които ни подкрепят, и постепенно да преосмислим тези, които вече не ни служат.

Осъзнаването не изисква незабавна промяна.
Първата стъпка е да забележим: „Това убеждение мое ли е?“

С внимание към теб,
Дони Христова

Бележка: Ако някой въпрос събуди силно напрежение или болезнени спомени, можеш да прекъснеш работата и да потърсиш подкрепа от квалифициран специалист. Този материал не замества психологическа консултация.

„Не можем да изберем вярванията, с които сме израснали.
Но можем да изберем кои от тях да продължим да носим със себе си.“

ЗА ДОНИ ХРИСТОВА

Психолог и психотерапевт под супервизия

Понякога усещаме, че повтаряме едни и същи реакции и избори, без да разбираме откъде идват. Работата на Дони Христова е посветена именно на това – да направи сложните вътрешни процеси по-разбираеми и да помогне на човек да открие своята опора и възможност за промяна.

С топъл, човешки и практичен подход тя създава пространство за разговор и осъзнаване – без осъждане, без готови рецепти и без натиск да бъдеш някой друг.

КАК МОЖЕШ ДА РАБОТИШ С ДОНИ?

Индивидуални психологически консултации

Лична работа по теми като тревожност, отношения, граници, самооценка, семейни модели и житейски промени.

Онлайн клуб „Опора“

Общност за жени с регулярни срещи, психологически теми, практики и пространство за споделяне и подкрепа.

Терапевтични групи и събития

Срещи за по-задълбочена работа, свързване и обмен на опит в подкрепяща среда.

Бизнес психология

Подкрепа по теми, свързани с професионалните роли, отношенията и предизвикателствата в работната среда.

Ако въпросникът е събудил въпроси, които искаш да изследваш по-дълбоко, можеш да разгледаш възможностите за работа с Дони на нейния сайт.

donihristova.com